

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНО-ПРОЄКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Леся Лебедик

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,

Полтава (Україна)

lebedyk_lesya@ukr.net

У статті спробуємо виділити і теоретично обґрунтувати соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту, проаналізувати основні закономірності навчання і принципи її формування. Серед означених принципів виділимо такі: принцип гуманізації, принцип систематичності і послідовності, принцип свідомості і активності.

Принципи формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту лежать в основі вивчення усіх фахових дисциплін, регулюють організаційні аспекти навчального процесу на різних рівнях. На їхній основі розробляються принципи фахових методик, конкретизуються принципи вивчення окремих дисциплін з метою формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Вимоги означених принципів мають ураховуватися при укладанні підручників і навчальних посібників [6, с. 261].

Говорячи про соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту як складну систему різних типів зв'язків і видів діяльності, маємо на увазі організований процес такого формування, що враховує об'єктивні закономірності й деякі принципи.

Закономірності формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту – об'єктивні, стійкі й суттєві зв'язки, що зумовлюють ефективність навчання: спрямованість навчання на

розв'язання взаємопов'язаних завдань всебічного і гармонійного розвитку особистості студента (С. Гончаренко [1]).

Стосовно формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту у працях науковців (В. Беспалько, В. Давидов, М. Шкіль, В. Стрельников [5–11] та ін.) виділені такі закономірності: обумовленість процесу навчання суспільними потребами; взаємозв'язок викладання і навчання; залежність змісту навчання і завдань, що відображають потреби професії і суспільства; урахування міжпредметних зв'язків; взаємозв'язок навчання і виховання у процесі фахової підготовки.

На основі закономірностей навчання виділимо принципи формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Науковцями розділяються принципи формування компетентностей майбутніх фахівців на змістові та організаційно-методичні групи принципів. Змістові принципи – фундаментальності, науковості, професійної спрямованості; організаційно-методичні – системності і логічної послідовності, єдності групового та індивідуального навчання, зворотного зв'язку, доступності при достатньому рівні складності, продуктивності і надійності [6].

Зосередимо увагу на методологічних принципах формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. До них ми віднесли: гуманізації, систематичності і послідовності навчання, свідомості і активності. Зупинимось на розкритті особливостей кожного з виділених принципів.

Принцип гуманізації формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту передбачає створення умов для розвитку духовного світу особистості, її найкращих здібностей і якостей, проективних і творчих можливостей. Застосування означеного принципу при формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту реалізується внаслідок підвищення інтересу до загальнонаукових і спеціальних знань,

демонстрації використання знань, умінь, навичок з проєктивної діяльності у професійній діяльності, розширення меж загального світогляду, розвиток логічного мислення [2, с. 55–63; 3, с. 117–123; 4, с. 495–500; 6, с. 260–267].

Використання *принципу систематичності і послідовності* обумовлене логікою науки і враховує особливості пізнавальної діяльності студентів. Згідно з цим принципом навчальний процес повинен відбуватися чітко і послідовно, діяльність викладача спрямована на формування дискурсивно-проєктивної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту у вигляді логічної системи, де наступний матеріал ґрунтується на попередньому і враховує внутрішньо предметні зв'язки. При виборі змісту навчального матеріалу і завдань формування дискурсивно-проєктивної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту слід враховувати навчальні можливості студентів [6].

Принцип свідомості і активності у формуванні дискурсивно-проєктивної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту передбачає осмислений, свідомий і творчий підхід до вивчення знань з проєктивної діяльності фахівця в галузі фізичної культури і спорту. Цьому сприяють: роз'яснення цілей і завдань проєктивної діяльності, значення її для майбутньої професійної діяльності; використання у процесі опанування проєктивною діяльністю за допомогою операцій мислення (аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення); мотиви і використання раціональних прийомів навчання; якісний контроль за рівнем засвоєння інформаційно-комунікаційних знань, корекція отриманих результатів.

Отже, нами виділені принципи формування дискурсивно-проєктивної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту, а саме: принцип гуманізації, принцип систематичності і послідовності, принцип свідомості і активності. Використання означених принципів у навчальному процесі сприятиме глибокому і повному засвоєнню студентами навчального матеріалу з проєктивної діяльності, стимулюватиме до творчості, розвиватиме дослідницькі уміння, сприятиме розвитку та саморозвитку

професійно-педагогічної майстерності, формуватиме дискурсивно-проективну компетентність фахівця в галузі фізичної культури і спорту.

Література

1. Гончаренко С. У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення. Рівне : Волинські обереги, 2012. 192 с.

2. Лебедик Л. В. Дев'ять кроків становлення гармонійно розвиненої особистості. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. Зб. статей за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ-Краматорськ, Україна, 18-19 березня 2020 р.); гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 55–63. URL : <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>

3. Лебедик Л. Інтерактивне модульне навчання як чинник формування педагогічної компетентності майбутнього викладача економіки. *Зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / гол. ред. Мартинюк М. Т. Умань : ПП Жовтий О.О., 2009. Ч. 3. С. 117–123.

4. Лебедик Л. В. Оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язбережувального середовища. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : зб. статей за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 23-24 березня 2017 р.) у 2 томах / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 495–500.

5. Стрельніков В. Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи. *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». № 31 (244). Черкаси : ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. С. 71–74.

6. Стрельніков В. Ю., Лейко С. В. Загально-дидактичні принципи формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників у процесі фахової підготовки. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка.

Серія «Педагогічні науки». Полтава, 2014. Вип. 14. С. 260–267.

7. Стрельніков В. Ю. Використання теорій інтенсивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. Зб. наук. праць. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. ЗК2 (71) 16. С. 316–319.

8. Стрельніков В. Ю. Розвиток духовності студентської молоді засобами фізичної культури і спорту. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. Зб. статей за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ-Краматорськ, Україна, 18–19 березня 2020 р.); гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 94–101. URL : <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>

9. Стрельніков В. Ю. Розвиток проектувальної майстерності майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Вип. ЗК (45) 14. С. 395–399.

10. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання і психічне здоров'я учасників навчального процесу. *Формування здорового способу життя студентської молоді : реалії та перспективи*. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. м. Полтава, 24–25 грудня 2002 року. Полтава : ПДПУ, 2003. С. 20–24.

11. Стрельніков В. Ю. Формування здоров'язберезувального навчального середовища університету шляхом регулювання емоційних станів його суб'єктів. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : зб. статей за матеріалами IV Міжн. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 23–24 березня 2017 р.) у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ Донбаський

державний педагогічний університет, 2017. Т. 1. С. 520–527.

Лебедик Л. В. Соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту.

У статті виділено і теоретично обґрунтовано соціально-педагогічні засади формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту, проведений аналіз основних закономірностей навчання і принципи формування означеної компетентності. Досліджено принципи формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту: принцип гуманізації, принцип систематичності і послідовності, принцип свідомості і активності.

Ключові слова: формування, дискурсивно-проективна компетентність, фахівець в галузі фізичної культури і спорту, закономірності і принципи навчання.

Lebedyk L.V. Socio-pedagogical principles of formation of discursive-projective competence of a specialist in the field of physical culture and sports.

The article highlights and theoretically substantiates the socio-pedagogical principles of formation of discursive-projective competence of a specialist in the field of physical culture and sports, analyzes the basic patterns of learning and the principles of formation of this competence. The principles of formation of discursive-projective competence of a specialist in the field of physical culture and sports are studied: the principle of humanization, the principle of systematicity and consistency, the principle of consciousness and activity.

Key words: formation, discursive-projective competence, specialist in the field of physical culture and sports, regularities and principles of teaching.